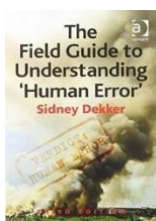

In dit document staan de boeken – literatuur – podcasts die inzicht geven in diverse aspecten van een nieuwe kijk op veiligheid en kwaliteit.

Boek suggesties

Field Guide to Understanding 'Human Error'

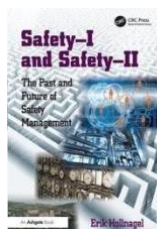
Field Guide to Understanding 'Human Error' van **Sidney Dekker** is een invloedrijk boek binnen het nieuwe veiligheidsdenken. Het legt uit waarom het concept “*menselijke fout*” vaak een te simpele verklaring is voor incidenten en waarom organisaties beter moeten kijken naar **context, systeemdruk, complexiteit en normale variaties in werk**.

Achteraf is makkelijk praten

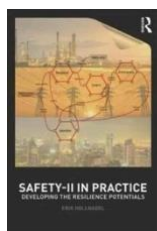
‘*In Achteraf is makkelijk praten*’ nemen **David van Valkenburg** en **Ron Koppes** je mee in het open en vrij van oordeel kijken naar de context van alle betrokkenen in een dynamische en onzekere praktijk. Door oordeelvrij te kijken, kunnen we de situatie beter begrijpen en doorgronden. En er vervolgens van leren en het werk verbeteren.

Safety-I and Safety-II - The Past and Future of Safety Management

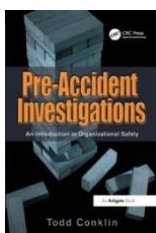
Geschreven door Erik Hollnagel, een internationaal erkende specialist op het gebied van resilience engineering, systeemveiligheid, menselijke betrouwbaarheidsanalyse, cognitieve systeemtechniek en intelligente mens-machine-systemen. Dit boek analyseert en legt de principes achter Safety-I en Safety-II benaderingen uit en behandelt het verleden en de toekomst van veiligheidsmanagementpraktijken. De analyse maakt gebruik van veelvoorkomende voorbeelden en cases uit domeinen zoals luchtvaart, kernenergieproductie, procesmanagement en gezondheidszorg. In de laatste hoofdstukken worden de theoretische en praktische gevolgen van het nieuwe Safety-II-perspectief op de dagelijkse bedrijfsvoering en op strategisch management (veiligheidscultuur) toegelicht.

Safety-II in practice – developing the resilience potentials

Dit boek is een **praktische gids** voor organisaties die Safety-II niet alleen willen begrijpen, maar écht willen toepassen in het dagelijkse werk. Waar Hollnagel’s- eerdere boeken vooral conceptueel zijn, richt dit boek zich op **hoe je Safety-II concreet kunt vormgeven**. Centraal staat het versterken van **resilience potentials** — de vier vermogens die een organisatie nodig heeft om succesvol met variatie en complexiteit om te gaan.

Pre-Accident Investigations: An Introduction to Organisational Safety

Dr. Conklin heeft de laatste 15 jaar van zijn 25-jarige carrière gewerkt aan het Human Performance-programma en is ook een van de grondleggers van Learning Teams. Het boek introduceert een **nieuwe manier van kijken naar veiligheid**, namelijk dat je niet moet wachten tot er iets misgaat om te leren. In plaats van incidentonderzoek achteraf, pleit Conklin voor: **Leren van het werk vóórdát er schade of incidenten ontstaan** (Preaccident learning). Hij laat zien hoe je systemisch, mensgericht en met veel dialoog onderzoekt hoe werk echt gebeurt, zodat organisaties robuuster, veerkrachtiger en rechtvaardiger worden. Todd heeft ook een podcast die zeer de moeite waard is om te beluisteren: <https://preaccidentpodcast.podbean.com/>

The Practice of Learning Teams – Learning and improving safety, quality and operational excellence

Het boek is een **praktische gids** voor hoe organisaties Learning Teams kunnen inzetten om:

- beter te begrijpen hoe werk echt gebeurt
 - te leren van dagelijkse variatie en complexiteit
 - veiligheid, kwaliteit en prestaties te verbeteren
- medewerkers eigenaarschap en een stem te geven
 - een nietverwijtende, lerende cultuur te bouwen

Learning Teams zijn een manier om organisaties te laten **leren vóórdát er iets misgaat**, maar óók om na incidenten veel rijker te begrijpen wat er speelde. Het boek is geschreven vanuit HOP-principes, Safety-II en modern veiligheidsdenken — en is zeer toegankelijk.

Socrates op Sneakers

In Socrates op sneakers leert Elke Wiss de kunst van het vragenstellen aan de hand van Socrates en andere beroemde filosofen, zodat we gesprekken voeren die leiden tot meer verdieping en verbinding.

Friendly Fire: The Accidental Shootdown of U.S. Black Hawks over Northern Iraq.

Dit boek onderzoekt een dramatisch incident uit 1994, waarbij twee Amerikaanse Black Hawkhelikopters per ongeluk werden neergeschoten door Amerikaanse F15 gevechtsvliegtuigen boven Noord-Irak. Alle 26 inzittenden kwamen om. Scott Snook (voormalig militair en Harvard-onderzoeker) probeert in dit boek te begrijpen hoe zo'n ernstige fout mogelijk was in een goed getraind, professioneel militair systeem. Het boek is niet simpelweg een reconstructie, maar vooral een diepe analyse van systeemfalen, menselijke factoren en complexe organisaties.

If You Can't Measure It... Maybe You Shouldn't: Reflections on Measuring Safety, Indicators, and Goals

Dit boek is een kritische, compacte en toegankelijke verkenning van hoe organisaties — vaak te makkelijk — vertrouwen op cijfers, indicatoren en statistiek om veiligheid te sturen. Busch daagt de lezer uit om opnieuw na te denken over:

- waarom we meten,
- wat we meten,
- wat die metingen eigenlijk zeggen
- hoe cijfers ons soms kunnen misleiden

Carsten Busch is een zelfbenoemd veiligheidsmytholoog en -historicus met een kwart eeuw ervaring binnen veiligheid, arbeidsomstandigheden, milieu en kwaliteit op diverse niveaus. Deze ervaring strekt zich uit binnen organisaties als de spoorwegen en de petrochemie in zowel Nederland, Engeland als Noorwegen. Op dit moment is Carsten Senior Adviseur Arbeidsveiligheid bij Politidirektoratet, de overkoepelende organisatie voor de Noorse Politie.

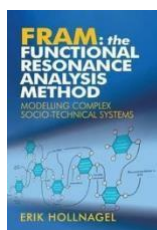
Het Best Verkochte Boek Ooit

Of het nu je schoolrapport is of je salarisstrookje, de verkiezingsuitslagen of het aantal virusbesmettingen tijdens een pandemie – cijfers zijn overal en ze beïnvloeden hoe jouw leven eruitziet. Maar het grootste misverstand over cijfers? Dat ze objectief zouden zijn. Bedrijven misbruiken cijfers om hun product aan je te slijten, politici om lastige beslissingen te rechtvaardigen, wetenschappers om hun onderzoek kracht bij te zetten. En wij, cijferconsumenten, zijn ook niet onschuldig. We laten ons maar al te graag verleiden als de cijfers zeggen wat we willen geloven.

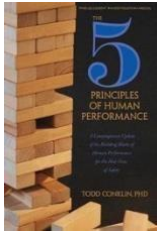
In Het bestverkochte boek ooit (met deze titel) ontcijfert journalist en econometrist Sanne Blauw de wereld van de getallen, zodat iedereen het juiste gebruik van cijfers kan onderscheiden van het misbruik. En zodat we ons kunnen afvragen: welke rol willen we dat cijfers spelen in ons leven?

FRAM - The Functional Resonance Analysis Method: Modelling Complex Socio-technical Systems

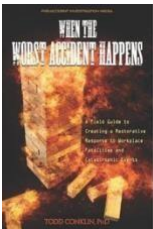
Erik Hollnagel, de grondlegger van resilience engineering en safety-II, geeft in dit boek een mogelijkheid om het complexe systeem waarin de gezondheidszorg werkt te beschrijven door middel van de FRAM. Het is een manier om het werk zoals het gedaan wordt te analyseren om ervan te leren. Een must have als je met FRAM aan de slag wil gaan.

The 5 Principles of Human Performance - A Contemporary Update of the Building Blocks of Human Performance for the New View of Safety

Dit boek biedt een **toegankelijke, informele maar diepgaande introductie** in de 5 kernprincipes van Human Performance (HOP) zoals die passen bij het nieuwe veiligheidsdenken. Conklin beschrijft principe voor principe wat deze weg van “*blame & rules*” naar “*learning & context*” betekent voor moderne organisaties. Hij benadrukt dat werk dynamisch is, continu verandert en dus vraagt om leren, aanpassen en leiderschap dat nieuwsgierig en ondersteunend is. Het boek is een compacte maar rijke uitwerking van de basisfilosofie achter HOP.

When The Worst Accident Happens: A field guide to creating a restorative response to workplace fatalities and catastrophic events. Todd Conklin

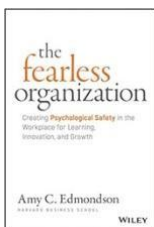
‘When The Worst Accident Happen’ is een boek over de theorie van de reactie op dodelijke ongevallen. Dit boek is gebaseerd op echte ervaring in het reageren op catastrofale ongevallen die over de hele wereld hebben plaatsgevonden. De ideeën in dit boek zijn niet alleen maar goede ideeën voor noodsituaties, het zijn echte praktijkvoorbeelden van organisaties die een noodsituatie hebben meegemaakt.

Veerkracht – Gerben Bekooy

Om beter voorbereid te zijn op onverwachte en complexe problemen en om veerkrachtiger te zijn, moeten we ons minder richten op het voorkomen dat dingen misgaan, en meer op het zeker stellen dat dingen goed gaan. Daartoe moeten we onzekerheid omarmen in plaats van bestrijden. We moeten meer bouwen aan vertrouwen, vakmanschap, autonomie en vrijheid binnen kaders. Medewerkers zijn niet het probleem, maar juist de oplossing van het probleem. Medewerkers zorgen voor veerkracht

The Fearless Organization – De Onbevreesde Organisatie, Amy C. Edmondson

Dit boek introduceert het concept **psychologische veiligheid**, een begrip dat Edmondson al in 1999 definieerde als “*de afwezigheid van interpersoonlijke angst*” — een omgeving waarin mensen zich veilig voelen om zich uit te spreken, fouten toe te geven, vragen te stellen en nieuwe ideeën te delen zonder bang te zijn voor schaamte, straf of sociale repercussies.

Volgens Edmondson is psychologische veiligheid geen ‘lief zijn’ of vrijblijvendheid, maar een noodzakelijke voorwaarde voor leren, innovatie en groei in organisaties die opereren in een VUCA-wereld (volatility, uncertainty, complexity, ambiguity)

Goed fout – Amy C. Edmondson

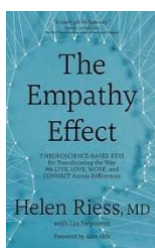
Hoe je van intelligente mislukkingen een motor maakt voor innovatie en groei. De volgende stap naar de organisatie van de toekomst is er een waarin leren van fouten tot een kunst verheven is. Amy Edmondson, de grondlegger van psychologische veiligheid, helpt ons die drempel over. Dat we van onze fouten moeten leren omdat het goed is voor innovatie en persoonlijke groei lijkt evident maar is niet zo gemakkelijk als het klinkt.

Just Culture: Restoring Trust and Accountability in Your Organization, Third Edition – Sidney Dekker

Een Restauratieve Just Culture of een rechtvaardige cultuur met herstel gericht perspectief is een cultuur van vertrouwen, leren en verantwoording afleggen. Het is vooral belangrijk wanneer er een incident heeft plaatsgevonden of wanneer er iets fout is gegaan. Hoe reageer je op de betrokken mensen? Wat doe je om de negatieve impact te minimaliseren, en het leren te maximaliseren? Deze derde editie van Sidney Dekkers uiterst succesvolle Just Culture biedt nieuw materiaal over herstelrecht en ideeën over waarom uw mensen mogelijk regels overtreden. Ondersteund door uitgebreid casusmateriaal, leert u over veiligheidsrapportage en eerlijke openbaarmaking, over retributieve rechtvaardige cultuur en over de criminalisering van menselijke fouten.

The Empathy Effect – Hellen Ries

Empathie ondergaat een evolutie. In een mondiale en onderling verbonden cultuur kunnen we het ons niet langer veroorloven ons alleen te identificeren met mensen die deel lijken uit te maken van onze "stam". Zoals Dr. Helen Riess heeft geleerd, is ons vermogen tot empathie niet alleen een aangeboren eigenschap, maar is het is ook een vaardigheid die we kunnen leren en uitbreiden. Met The Empathy Effect presenteert Dr. Riess een definitieve bron over empathie: de wetenschap achter hoe het werkt, nieuw onderzoek naar hoe empathie zich ontwikkelt van geboorte tot volwassenheid, en hulpmiddelen voor het opbouwen van uw vermogen om authentieke emotionele verbinding met anderen te creëren in elke situatie.

Geweldloze Communicatie – Marshall B. Rosenberg

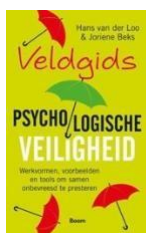
In *Geweldloze Communicatie* beschrijft Marshall Rosenberg een manier van communiceren op basis van empathie en behoeften zonder te veroordelen. Geweldloosheid betekent in Rosenberg's "eigen" woorden het positieve in onszelf naar boven brengen, het laten leiden door liefde, respect, begrip, waardering, mededogen en zorg voor anderen, en niet door de egocentrische, egoïstische hebzuchtige instelling vol haat, vooroordelen, wantrouwen en agressiviteit die ons denken gewoonlijk beheerst. Geweldloze communicatie bestaat uit twee onderdelen: je eerlijk uiten en eerlijk luisteren door middel van de vier elementen van geweldloze communicatie: Waarneming, Gevoel, Behoeftte en Verzoek.

Psychologische veiligheid – Zo vorm je vrijmoedige teams

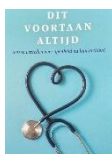
Geschreven door Hans van der Loo en Jorine Beks. Het best bewaarde geheim om teams vleugels te geven? Psychologische veiligheid. Het zorgt voor een klimaat waarin onderling vertrouwen gekoppeld wordt aan vrijmoedigheid en het verlangen om verschil te maken. En waarin je ook in verwarrende tijden samen kunt overleven en aan de weg blijft timmeren. Psychologische veiligheid geeft medewerkers het gevoel erbij te horen, moedigt ze aan hun mening te uiten, gemaakte fouten openlijk te bespreken en veelbelovende ideeën aan te dragen. Het leidt tot aantoonbare verbeteringen in eigenaarschap, samenwerking, leren, creativiteit en presteren. Op basis van jarenlange praktijkervaring en een brede kennis van de wetenschappelijke literatuur geven Hans van der Loo en Jorine Beks praktisch toepasbare handvatten om zelf en met je team stap voor stap toe te groeien naar een psychologisch veilig én vlamkend werkklimaat. Ontdek de escape uit angstculturen en ont doe je van 'veiligheidsvreters'. Het is een toegankelijk boek en zeker in combinatie met de Veldgids Psychologische veiligheid.

Veldgids Psychologische Veiligheid

Een boek boordevol praktische ideeën die écht werken! Het gevoel hebben erbij te horen. Zeggen wat je op je lever hebt. Fouten openlijk durven bespreken. Onbevreesd presteren. De boel uitdagen en in beweging brengen. En tegelijkertijd zorgen voor een positieve sfeer. Het hoort allemaal bij een klimaat van psychologische veiligheid. Het lijkt op het eerste gezicht de gewoonste zaak van de wereld, maar het blijvend stimuleren van psychologische veiligheid blijkt in de praktijk niet eenvoudig. Deze Veldgids biedt je praktische ondersteuning bij het ontwikkelen van safe zones binnen jouw organisatie met krachtige vragen, prikkelende werkvormen ('nudges'), voorbeeldgedragingen en scripts. Een boek dat je aanspoort om meteen aan de slag te gaan. Concreet. Samen. Effectief.

Dit voortaan altijd – Stichting Openheid na Incidenten

De meeste artsen maken op enig moment in hun loopbaan één of meerdere medische incidenten mee waarin zij een groot aandeel hebben. Vaak is het voor hen een life-changing event. De artsen in dit boek overwonnen hun gevoelens van angst, schuld en schaamte en gingen openlijk het gesprek aan met de patiënt of, in het ergste geval, de nabestaanden. Ieder heeft de kracht en de helende werking van openheid ervaren, zij gunnen hun collega's 'dit voortaan altijd'. Openheid bieden is makkelijker gezegd dan gedaan. Het goede nieuws is, dat open disclosure te leren is, net als het voeren van 'gewone' slechtnieuwsgesprekken.

Safety Leadership – Robert J. de Boer

Dit boek bespreekt een andere, haalbare en gerichte benadering om de veiligheid en de algehele organisatorische prestaties te verbeteren, zoals waargenomen in verschillende industrieën over de hele wereld. Het zal een ideale referentietekst zijn voor professionals, academici, studenten (bachelor en master) in diverse gebieden zoals luchtvaart, kernenergie en menselijke factoren. Dit boek helpt lezers te begrijpen hoe ze de natuurlijke variabiliteit van menselijke prestaties – en ons vermogen om elders te compenseren voor onvoorspelbaarheid – kunnen integreren in organisatorische

systemen, waardoor succesvolle resultaten worden gegarandeerd. Het behandelt belangrijke onderwerpen, waaronder complexiteit, effectieve werkplekinnovaties, micro-experimenten, het handhaven van de afstemming tussen regels en realiteit, het maximaliseren van leren en het herstellen van relaties.

De kracht van kwetsbaarheid – Brené Brown

In **De kracht van kwetsbaarheid** laat Brené Brown zien wat het betekent om je open en eerlijk op te stellen in een wereld die draait om perfectionisme en zekerheid. Of het nu gaat om werk, relaties of opvoeding: je kwetsbaar tonen kan spannend zijn, maar het niet doen kost uiteindelijk veel meer. Het laat je achter met de vraag: wat als ik het wél had geprobeerd?

We proberen vaak de schijn op te houden en te laten zien dat we alles onder controle hebben. Kwetsbaarheid voelt ongemakkelijk en associëren we met risico's en onzekerheid. Toch stelt Brown dat juist in kwetsbaarheid de basis ligt voor liefde, vertrouwen, verbinding en vreugde.

Met dit boek moedigt ze de lezer aan om perfectionisme los te laten, kwetsbaarheid te omarmen en uitdagingen aan te gaan — als route naar meer moed, creativiteit en echte menselijke verbinding.

Podcast suggesties

De Podcasts zijn beschikbaar op Spotify, Apple Podcasts of een van de andere podcast apps.

Verhalen in Veiligheid

Deze podcast brengt verhalen over veiligheid samen met de mensen die het doen. Met wisselende onderwerpen. Verhalen vanuit de wetenschap. Verhalen vanuit de praktijk. Maar vooral verhalen die raken uit ons mooie vak. Orly Polak is sociologe en werkt ruim dertien jaar in het veiligheidsdomein. Hub Creations houdt zich bezig met het onderzoeken en verbeteren van veiligheidsculturen in de breedste zin des woords.

HOP into Action

In deze podcast staat een doorlopend gesprek centraal over het bouwen aan een sterke 'community of practice' voor mensen en organisaties die hun veiligheid, kwaliteit en operationele prestaties willen verbeteren met behulp van HOP, Learning Teams, de 4Ds en andere leerframeworks. Host Brent Sutton gaat in gesprek met gasten om uiteenlopende perspectieven te verkennen en te reflecteren op de organisatorische uitdagingen én leerpakketten die zichtbaar worden wanneer je HOP en Learning Teams toepast in het dagelijkse werk en bij veranderingen binnen organisaties. Het doel: beter werk creëren door beter te begrijpen hoe werk echt gebeurt.

Voor professionals in veiligheid betekent dit een verschuiving van preventieve veiligheid naar productieve veiligheid: een duurzame manier van werken waarin leren, verbeteren en samenwerking centraal staan.

Safety Labs

Is een podcast waarin we de menselijke kant van veiligheid verkennen om veiligheidsprofessionals te ondersteunen. We gaan verder dan regels en rapportages en richten ons op de kernvaardigheden van veiligheidsleiderschap: empathie, invloed, vertrouwen en rapport. Met andere woorden: de *soft skills* die je helpen om het *harde werk* te doen.

Safety of Work

Elke week bespreken Dr. Drew Rae en Dr. David Provan van het Safety Science Innovation Lab aan de Griffith University het nieuwste veiligheidswetenschappelijke onderzoek. Ze vertalen dit naar praktische managementtips die je direct kunt toepassen.

The Pre Accident Podcast is een doorlopende safety-podcast waarin gesprekken worden gevoerd over Human Performance, Systems Safety en Safety Culture met dr. Todd Conklin, de bedenker van Human Operational Performance (HOP) .